

Fiche 4: Het ACV pleit voor een duurzame samenleving

We hebben een krachtig en gecoördineerd antwoord nodig op de huidige crisis. Er zal massaal moeten worden geïnvesteerd in het economisch herstel voor jobbehoud én jobcreatie. Met die investeringen moet een veerkrachtiger, duurzaam en klimaatneutraal model worden uitgebouwd. Enkel zo kunnen ondernemingen en werknemers beschermd worden op lange termijn. De Europese *Green Deal* schept daarvoor een kader dat weliswaar kan betwist worden, maar toch alomvattend is en aanvaard wordt. Ook het ACV focust zich op dat kader voor zijn actie: we moeten zo snel mogelijk naar een klimaatneutrale maatschappij. De heropstart moet gebeuren via een rechtvaardige transitie naar een ecologisch duurzame samenleving: de voornaamste doelstelling van onze actie. Ook het beleid van de verschillende machtsniveaus in ons land moet daarop worden afgestemd. Nieuwe indicatoren voor welzijn, duurzaamheid en veerkracht, gebaseerd op de SDG's zullen voorrang moeten krijgen op het bbp in de politieke besluitvorming.

1 Een veerkrachtige samenleving tot stand brengen

Uit deze gezondheids crisis blijkt dat ons economisch ontwikkelingsmodel erg gevoelig is voor externe schokken door de gemonialiseerde waardeketens. De hervestiging van bepaalde ketens moet gecontroleerd gebeuren met het oog op een gedragen jobcreatie en de inperking van de milieugevolgen van onze productie. In elke sector moeten aangepaste beleidsmaatregelen worden ingevoerd die de lokale productie bevorderen en die op lange termijn klimaatneutraal zijn. Ook moeten maatregelen worden goedgekeurd die de import van producten die de SDG niet naleven, inperken. Nog andere maatregelen op de lijst:

- een corrigerende CO₂-taks aan de grenzen invoeren. **EU-niveau;**
- zorgen voor meer koolstofneutrale producten en procedures aan de hand van normen die bepaalde productiemethodes meer en meer gaan verbieden. **Federaal niveau;**
- de nodige maatregelen nemen voor een snellere groene transformatie van de industrie. **Gewestelijk niveau;**
- circulaire strategieën invoeren in alle industriële sectoren. **Gewestelijk niveau;**
- Bepaalde producties diversifiëren en decentraliseren voor een grotere veerkracht van onze economie. Zoals voor ons elektriciteitssysteem: een gecentraliseerde technologie die nog steeds te afhankelijk is van kernenergie en in crisistijden weinig aanpasbaar is. België moet bovendien zo snel en zoveel mogelijk zijn eigen hernieuwbare energiepotentieel benutten. De hernieuwbare elektriciteit zal ook veel flexibeler moeten worden geproduceerd om optimaal te kunnen inspelen op pieken in vraag en aanbod. Om de kosten van de energietransitie zo laag mogelijk te houden, moet de steun voor kosteneffectieve technologieën zo snel mogelijk worden afgebouwd. **Federaal en gewestelijk niveau**
- In de overheidsopdrachten moeten ethische, sociale en milieuclausules worden opgenomen. Overheden consumeren veel goederen en diensten en kunnen daarom een voorbeeldfunctie vervullen door "verantwoord te consumeren" en zo de lokale economie en werkgelegenheid te bevorderen. **Federaal en gewestelijk niveau**

- De levensduur van producten verlengen. Dit kan bijvoorbeeld door de wettelijke garantie te verhogen, komaf te maken met geplande veroudering en ervoor te zorgen dat reserveonderdelen herstelbaar en beschikbaar zijn. **Federaal niveau**
- Evolueren naar meer lokale voedselproductie (korte keten), voedsel produceren op een echt duurzame manier (agro-ecologie) en biologische landbouw bevorderen. **Gewestelijk niveau**
- Herinvesteren in menselijk "kapitaal" voor meer veerkracht. Menselijke investeringen moeten centraal staan in de Belgische strategie voor de heropstart. De gevolgen van deze crisis mogen niet te voelen zijn in het onderwijs, de kinderopvang, het universitair onderzoek, de cultuur, het emanciperend en levenslang leren voor werknemers en werkzoekenden. België moet zorgen voor solidariteit tussen zijn verschillende entiteiten en mag zijn gemeenschappen niet laten gebukt gaan onder de recessie als gevolg van de lockdown. Daarom vraagt het ACV aan de federale regering om de subsidies aan de gemeenschappen te vrijwaren en de gevolgen van de recessie van het bbp op de aan de gemeenschappen toegewezen inkomsten te neutraliseren. **Federaal niveau.**

2 Onze economie rechtvaardiger en klimaatneutraler maken

De gezondheids crisis versterkt de ongelijkheden en de situatie van de meest kwetsbaren onder ons. Onze antwoorden op de crisis zouden de ongelijkheden en de armoede in ons land moeten terugdringen. De maatregelen voor een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutrale economie zijn ook de gelegenheid om armoede en ongelijkheid te verminderen. De te nemen maatregelen:

- Een nationale strategie voor een rechtvaardige transitie uitwerken. Het is van essentieel belang dat we snel de strategie bepalen waarmee we op rechtvaardige wijze koolstofneutraliteit kunnen bereiken. De vakbonden moeten vanaf het begin bij het ontwerp van deze strategie worden betrokken. Er zal moeten worden vastgelegd wat dit voor alle sectoren inhoudt, welke prioritaire maatregelen moeten worden genomen om de doelstellingen te bereiken en er moet een plan voor de opleiding en omscholing van werknemers worden bepaald, opdat iedereen zich in de samenleving kan integreren. **Federaal en gewestelijk (= nationaal) niveau**
- De drie gewestelijke vernieuwingsstrategieën moeten worden ondersteund en versterkt om ambitieuze sociale en milieudoelstellingen te bereiken. De geboekte vooruitgang, met name op het vlak van de kwaliteit van de gecreëerde banen en hun aantal, moet periodiek worden geëvalueerd. De beroepsopleidingen in deze sector moet ook worden ontwikkeld, zodat de werkgelegenheid zich parallel aan de toename van het aantal werven ontwikkelt. Deze strategieën moeten ook gericht zijn op de volledige uitroeiing van energiearmoede. **Gewestelijk niveau**
- De opleidingsprogramma's afstemmen op de ecologische transitie, opdat in de programma's rekening wordt gehouden met de veranderingen in de productiesector. De rol van de cellen voor beroepsomscholing moet worden versterkt. **Federaal en gewestelijk niveau**
- Lessen trekken uit de programma's voor "gebieden met nul werklozen" en een beleid invoeren waarbij als laatste redmiddel de staat optreedt als werkgever en een baan en opleiding garandeert aan iedereen die dat wil, met name om te voldoen aan de vele behoeften van de ecologische transitie en om volledige werkgelegenheid te bereiken. **Federaal en gewestelijk niveau**

3 De ecologische transitie financieren

- Het stabiliteits- en groeipact voorgoed intrekken voor investeringen in verband met klimaatmaatregelen en een rechtvaardige transitie. **EU-niveau**
- Het beleid van de ECB en van de NBB afstemmen op de klimaatdoelstellingen van Europa. Net als steeds meer actoren achten we het noodzakelijk dat alles in het werk wordt gesteld om het financiële systeem op korte termijn te vergroenen. Wij zijn met name verheugd over de recente verklaringen daarover van de voorzitter van de ECB. De ECB heeft een belangrijke rol te spelen bij de uitvoering van de Europese "Green Deal", de akkoorden van Parijs en de SDG's. Zo zou zij vanaf nu bijvoorbeeld de meest koolstofrijke activa kunnen uitsluiten van haar programma voor de terugkoop van bedrijfsobligaties (CSPP), waaraan onze NBB deelneemt. Ze zou er ook voor kunnen zorgen dat de bedrijfsobligaties die via ditzelfde programma worden teruggekocht, afkomstig zijn van bedrijven die plannen ontwikkelen voor een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutrale economie. **EU-niveau en federaal niveau**
- Een echte overheidsbank installeren ten dienste van de ecologische transitie. We zien dat privé-investeringen niet voldoende zijn om een ecologische transitie te bereiken die tegemoetkomt aan de klimaatnoodtoestand. Deze investeringen worden vaak gedaan met het oog op hoge kortetermijnwinsten, terwijl investeringen in ecologische transitie over het algemeen een matige winst op lange termijn opleveren. Vandaar de behoefte aan een overheidsbank in België, zoals de Duitse KfW, die zich met name richt op de financiering van de ecologische transitie. Overigens hebben de meest recente studies aangetoond dat overheidsbanken een belangrijke anticyclische rol spelen, wat nu zeer noodzakelijk is. Bovendien hebben landen met overheidsbanken en coöperatieve banken de financiële crisis van 2009 over het algemeen beter doorstaan dan andere landen. We roepen de federale regering op om Belfius een mandaat te geven, waarover is onderhandeld met de sociale partners, met name om ervoor te zorgen dat deze bank zich structureler focust op de financiering van de ecologische transitie. **Federaal niveau**
- Niet meer investeren in fossiele brandstoffen. De beurswaarde van ondernemingen in de sector van fossiele brandstoffen is gebaseerd op de veronderstelling dat alle fossiele reserves effectief kunnen en zullen worden verbrand. Maar als we de verplichtingen van het akkoord van Parijs willen nakomen, zullen we niet al onze reserves kunnen gebruiken: als we een waarschijnlijke kans willen hebben om onder de grens van 2 graden te blijven, moet 68 procent van de bekende reserves aan steenkool, olie en gas in de grond blijven. Voor een gemiddelde kans om de grens van 1,5 graad te respecteren, zou 85% van die reserves ongebruikt moeten blijven. Anders dan in de vorige eeuw brengen investeringen in ondernemingen in de sector van fossiele brandstoffen een aanzienlijk risico mee voor beleggers, en vooral voor spelers (zoals pensioenfondsen) die een langetermijnperspectief hebben en het geld van de werknemers beheren. Als blijkt dat de reserves van ondernemingen in fossiele brandstoffen waardeloos zijn omdat de vraag naar hun producten daalt of de exploitatiekosten te hoog zijn, zullen de beurswaarde en de dividenduitkering sterk dalen. De rendementen zullen zeer laag of zelfs negatief worden en een groot deel van het kapitaal van de investeerders (en dus van de werknemers) zal in rook opgaan. Ongeveer 17% van alle financiële activa zou dus worden bedreigd door de koolstofzeepbel. Daarom roepen we op tot een snelle desinvestering in fossiele brandstoffen. De verschillende financiële portefeuilles van de overheden, of het nu gaat om Europese, federale of regionale overheden, moeten in

overeenstemming zijn met de klimaatdoelstellingen en met de SDG. Ook de verschillende banken, investeringsfondsen en pensioenfondsen moeten afstappen van investeringen in fossiele brandstoffen en hun hele portefeuille heroriënteren op een manier die verenigbaar is met de SDG's. **EU-, federaal en gewestelijk niveau**